

Nyls Silven: Studier öfver granens formrikedon. A svéd erdészeti kísérleti állomás közleményei. 1909. 6. füzet.

M. v. Sivers: Über die Vererbung von Wuchsfehlern bei Pinus silvestris. Mitteil. der deutschen dendrol. Gesellschaft. 1895.

Dr. Chr. Wagner: Über die Grundlagen der räumlichen Ordnung im Walde. II. kiadás.

Dr. E. Zederbauer: Versuche über die individuelle Auslese bei Waldbäumen. Centralblatt für das gesamte Forstwesen. 1912.

A fiumei fakülkereskedelemről.

Irta: *Tomasovszky Imre*, m. kir. főerdőmérnök.

A különböző éghajlatok alatt és különféle világrészekben lakó népek törekvése már a legrégibb idők óta arra irányult, hogy az életük fentartásához és létük biztosításához szükséges javaikon kívül a nélkülözhető s felesleges javaikat eleinte a szomszédos, később a távolabbi helyeken élő népeknél értékesítsék.

Az idők folyamán körülbelül ez alapon fejlődött ki a *külföldi kereskedelem*, mely újabb világrészeknek felfedezésével és a közlekedési eszközöknek fejlődésével hova tovább nagyobb és nagyobb arányokat öltött.

A Homérosz szerint „terméketlen” tengerek és óceánok korunkban a modern felszerelésű vízi járóművek segítségével egyesítik az emberiséget, a végtelennek hitt óriási távolságok megszűnnek; a földrészek terményeinek kicserélése, a kereskedelem lehetővé válik, sőt egyes nemzetek megszaporodásával és az anyaország terményeinek elégtelensége miatt helyenként már létkérdéssé lett.

A tengerek környékén élő népek főlegesen javainak idegen ország- és világrészekbe való szállítása legolcsóbban a tengeri hajózással lévén lebonyolítható, nem csoda, ha a brémaiak szállóigéjét, hogy: „Navigare necesse est, vivere non est necesse” immár más népek is követik, s napjainkban a tengerparti kikötők bírása a haladni kívánó népeknél már nemzeti érdek.

A föld kerekiségén manapság a főbb tengeri államok kereskedelmi tengerészetének mintegy 23.217 drb. gőz- és 7099 drb. a 100-at meghaladó tonnatartalmu, vitorlás hajója áll a világ-

kereskedelem szolgálatában. E számokban nem foglaltatnak bent a haditengerészeti és tisztán személyszállítási célokra szolgáló modern vízáramművek.)*

Az áruk hajózás segélyével való állandó kicserélése által egyes kikötők a világkereskedelem központjaivá válnak s az illető országok külkereskedelmének fontos tényezőivé lesznek.

A magyar szent korona országai külkereskedelmének ilyen fontos góczpontja: *Fiume*, mely — miként ezt az alábbiakban látni fogjuk — az utolsó időben hatalmasan fejlődött a külkereskedelmünk szolgálatára.

Mielőtt azonban *Fiume* tengeri kikötőjének külkereskedelmünkre vonatkozó fontosságát tárgyalnók, az ez irányban szükséges áttekintés és a felsorolandó adatoknak összehasonlítás céljaira való felhasználása okából „A magyar szent korona országainak külkereskedelmi összforgalma”-ról kell röviden megemlékeznünk.

Itt megjegyzem, hogy a jelen értekezés céljaira az általam tervezett beosztású táblázatokhoz szükséges adatokat részben a m. kir. központi statisztikai hivatalnak „A magyar szent korona országainak 1911. évi külkereskedelmi forgalma” (megjelent 1912-ben), részben „*Fiume* hajó- és áruforgalma az 1911. évben” (meg-

I. táblázat.

É v	Behozatal		Kivitel		Összes forgalom	
	1000 mm	értéke millió korona	1000 mm	értéke millió korona	1000 mm	értéke millió korona
1907.	63.015	1.652 ³	66.789	1.618 ⁰	129.804	3.270 ³
1908.	60.878	1.559 ⁶	61.811	1.584 ⁴	122.689	3.144 ⁰
1909.	70.959	1.808 ⁸	61.565	1.700 ²	132.524	3.509 ⁰
1910.	63.433	1.852 ⁴	65.145	1.716 ⁸	128.578	3.569 ²
1911.	74.037	2.082 ²	70.647	1.830 ⁵	144.684	3.912 ⁷

*) L. „Magyar Tengerészeti Évkönyv az 1913. évre” című mű II. részének LXXXIII. lap. Szerző.

II. táblázat. A magyar szent korona országainak 1907—1911. évi
(Faanyagok és faárúk)

A vámtarifa osztályának		1907		1908	
száma	megnevezése	q	K	q	K
15	Fa ---	13,067.581	86,038.809	12,847.707	76,796.110
16	Esztergályos, faragó- anyag ---	46.214	2,526.225	39.487	2,150.162
34	Faárúk ---	390.265	16,841.990	418.890	16,287.757
	Összesen ---	13,504.060	105,407.024	13,306,084	95,234.029

jelent 1913-ban) és a „*A magyar áruforgalmi statisztikai állandó értékmegállapító bizottság jelentése a magyar szent korona országainak 1910. évi külkereskedelmi forgalmáról*” (megjelent 1913-ban) című kiadványaiból, továbbá a „*Statisztikai Havi Közlemények*” illető füzeiteiből, részben pedig a fiumei tengerészeti hatóságnak „*Magyar Tengerészeti Evkönyv az 1913. évre*” című kiadványából merítettem.

A magyar szent korona országai külkereskedelmi forgalmának 1907—1911. évi főeredményeit az I. táblázat tünteti fel.

A külkereskedelmi forgalom ezen főeredményeiben a magyar szent korona országainak a vámtarifa 15., 16. és 34. osztályai szerint és az 1907-től 1911. évekre vonatkozó fakereskedelmi forgalmát a II. számú táblázat tünteti fel.

Tájékoztatásul megjegyzem, hogy a vámtarifa 51. tarifaosztálya közül a 15. (fa), a 16. (esztergályos és faragó anyag) és a 34. (faárúk) számú tarifaosztályokba sorozott faanyagok tüntetettek ki e táblázatban.

E táblázat adatai szerint tehát a *fakülkereskedelmi forgalom a kivitelben*

az 1907. évben	13·5 millió q	105·4 millió K	értékkel
az 1908. „	13·3 „ „	95·2 „ „	„
az 1909. „	13·8 „ „	89·5 „ „	„
az 1910. „	13·5 „ „	95·6 „ „	„
az 1911. „	13·8 „ „	107·2 „ „	„

külkereskedelmi forgalma a vámtarifa 15., 16. és 34. osztályai szerint. statisztikai adatai). Kivitel.

1909		1910		1911	
<i>q</i>	K	<i>q</i>	K	<i>q</i>	K
13,351.608	70,685.254	13,014.638	74,466.692	13,307.098	83,939.089
42.356	2,328.432	47.437	2,684.740	39.830	1,595.334
414.756	16,511.643	448.076	18,476.225	492.963	21,619.456
13,808.720	89,525.329	13,510.151	95,627.657	13,839.891	107,153.879

Ha a fakivitel mennyiségére vonatkozó végösszegeket a külkereskedelmi forgalom megfelelő évi kiviteli főeredményeivel összehasonlítjuk s illetőleg viszonyba hozzuk, azt látjuk, hogy a fakülkereskedelmi forgalom a *kivitelben* az összes külkereskedelmi forgalomnak a *sulyt* illetőleg átlagban *mintegy 20%-át*, az *értéket* illetőleg pedig *mintegy 6%-át* teszi.*)

Ezen rengeteg nagymennyiségű és értékű faanyag részben a vasuti főirányokon keresztül, részben pedig a legfőbb víziutak és tenger segítségével jut el a külföldre.

*

Megismervén a fentiekben külkereskedelmünknek s részben fakülkereskedelmünknek vázlatos képét, önként felmerül az a kérdés, hogy külkereskedelmünk életében *Fiume tengeri kikötőnk* miképpen vesz részt; áruforgalma évente mily nagymennyiségű s értékű s végül, hogy fakülkereskedelmünk érdekelve van-e s ha igen, mily mértékben a fiumei tengeri kikötő révén?

Fiume tengeri áruforgalmának 1907—1911. évi főeredményei a III. táblázat szerint:

*) Ausztria-Magyarország fakivitele az utolsó években az összes kivitelnek több, mint $\frac{1}{10}$ ét teszi ki. L. Moritz von Engel: „Österreich-Ungarns Holzhandel und Holzexport“ c. művének 1. lapját. Szerző.

III. táblázat.

É v	Behozatal		Kivitel		Összes forgalom	
	mm	érték 1000 koronák- ban	mm	érték 1000 koronák- ban	mm	érték 1000 koronák- ban
1907.	8,829.776	152.944	7,257.279	156.330	16,087.055	309.274
1908.	6,593.771	131.881	8,253.074	179.878	14,846.845	311.759
1909.	8,423.279	145.552	7,713.712	168.661	16,136.991	314.213
1910.	6,955.877	152.920	8,288.931	184.925	15,244.808	337.845
1911.	7,751.520	186.439	8,537.652	185.868	16,289.172	372.307

Ha már most ezeket az adatokat a magyar szent korona országai külkereskedelmi forgalmának az adataival összehasonlítjuk, azt találjuk, hogy a *magyar szent korona országai külkereskedelme behozatali és kiviteli mennyiségének mintegy 10⁰/₀-a esik a fiumei tengeri utirányra*; ami tehát azt is igazolja, hogy Fiume tengeri kikötőnk*) évről-évre növekedő forgalmával immár hovatovább számottevőbb szerepet visz az ország kereskedelmi életében s illetőleg külkereskedelmi forgalmunk egy részének lebonyolításával.

Fiume tengeri *kiviteli* áruforgalmában a *legfontosabb kiviteli áruk sorrendje az 1907—1911. években a következő volt*: 1. nyers cukor, 2. *fűrészelt és bárdolt (ácsolt) fa*, 3. liszt, 4. homok- és kristálycukor, 5. bab, 6. rizs (hántolt), 7. tengeri, 8. finomított cukor, 9. pamutárúk, 10. buza, 11. paraffin, 12. magnezit, 13. nyers dohány, 14. vas- és aczélárúk, 15. *papirosanyag*, 16. kikészített bőr, 17. *tölgyfa- és fenyőfakivonat*, 18. árpa, 19. *donga*, 20. *fabutorok*, 21. *nyers mûfa*, 22. egyéb szeszes italok, 23. ásványviz, 24. *vasuti talpfa*, 25. zab, 26. friss és szárított gyümölcs, 27. nyers bőrök, 28. zsíros olajok, 29. torpedók, 30. ásványolaj, finomított.

Mig a fának vasuti kezelése méreteinél és súlyánál fogva

*) Trieszt összes tengeri forgalma az 1910. évben 28·5 millió q, melyből 19·8 millió a bevitelre és 8·7 millió a kivitelre esett.

Szerző.

IV. táblázat.

Faanyagok, tölgy- és fenyőfakivonat, faárúk és papirosanyag, mint legfontosabb áruk Fiume tengeri áruforgalmában az 1902—1911. években.
Kivitel.

Év	(2) Fűrészelt- és bárdolt (ácsolt) fa		(17) Tölgyfa- és fenyőfakivonat		(19) Donga		(20) Fabutorok		(21) Nyers műfa		(24) Vasuti talpfa		(15) Papirosanyag*)	
	q	érték koronákban	q	érték koronákban	q	érték koronákban	q	érték koronákban	q	érték koronákban	q	érték koronákban	q	érték koronákban
1902	1,732.811	13,169.364	228.443	4,728.770	819.302	10,650.926	11.780	998.849	159.943	1,183.577	111.614	595.187	22.651	604.119
1903	1,856.030	14,848.240	189.952	4,102.963	442.768	4,427.680	15.261	1,292.394	249.477	1,846.131	163.504	820.995	36.420	976.056
1904	1,704.790	11,933.530	185.919	4,090.218	623.168	5,608.512	17.727	1,506.795	268.062	1,930.049	130.278	671.386	58.888	1,549.228
1905	1,764.370	13,232.775	147.426	3,201.966	621.820	7,150.930	17.307	1,334.391	142.704	1,284.336	65.723	343.800	59.123	1,554.055
1906	1,776.410	19,540.514	111.069	2,506.899	390.983	4,691.796	20.025	1,815.412	76.509	688.581	100.078	526.803	85.980	1,809.623
1907	1,797.474	17,986.204	99.419	2,147.119	318.887	4,783.305	18.864	1,901.645	145.903	1,313.127	152.805	802.103	109.154	2,277.029
1908	1,885.161	19,231.074	126.280	2,727.649	219.836	3,621.281	16.622	1,707.656	88.016	631.161	247.975	1,312.272	121.261	2,364.592
1909	1,943.684	18,491.908	109.257	2,359.953	140.086	1,381.162	12.664	1,321.808	88.915	571.340	216.026	787.369	121.011	2,178.198
1910	2,055.029	19,788.500	103.578	2,175.138	232.706	2,898.608	15.423	1,637.764	147.021	982.366	219.214	768.831	134.851	2,157.616
1911	2,065.795	21,100.258	109.861	2,087.359	181.971	2,037.104	18.040	1,884.648	223.968	1,739.089	348.050	1,483.442	131.964	2,243.388

21 *

*) A kimutatott mennyiségekben bennefoglaltatik a mechanikai uton közszőrült és a vegyi uton előállított fapapirosanyag (cellulózé) is.

nehézkés és drága is, addig annak hajón való szállítása, elhelyezése és a vizijáróművek szállításra épített részeinek tökéletesebb kihasználása által a legmegfelelőbb s aránylag a legolcsóbb is. Innen magyarázható meg az a már ujabban sokszorosan beigazolt tény, hogy *ezen nagy tömegáru, — a vasuti szállítás helyett, — ott, ahol a kellő alkalom s feltételek megvannak, mindig a sokkal olcsóbb vizen való szállítást keresi fel.* Ezen indok ad magyarázatot arra nézve is, hogy fakülkereskedelmünk jelentékeny része Fiume felé s azon át irányul.

A IV. számú táblázat Fiume 1902—1911. évi tengeri áruforgalmában kivitelre került fűrészelt és bárdolt (ácsolt) fát, dongát, fabutorokat, nyers műfát, vasuti talpfát, tölgy- és fenyőfakivonatot és papirosanyagot tünteti fel.

A fiumei kikötő *fakivitelében a fűrészelt és bárdolt (ácsolt) fa* áll az első helyen, melynek kivitele a többi faáruval összehasonlítva úgy sulyra, mint értékre nézve is a legnagyobb volt. Ugyanis az 1911. évben 2,065.795 q fűrészelt és bárdolt (ácsolt) fa került 21,100.258 K értékkel kivitelre. A fűrészelt és bárdolt (ácsolt) fának a kivitele az 1905. évtől kezdve állandó emelkedést mutat, világos jelül annak, hogy e félkészáru a világkereskedelemben mindenütt szíves fogadtatásra talál azért, mert áruink elsőrangú minősége — úgy a tölgy-, fenyő-, mint egyéb anyagoknál is — a külföldi fapiaczkokat teljesen kielégíti. Különösen a bordonálék és fenyő-fűrészáru örvendenek nagy keresletnek.

Bár szorosan véve tárgyunkhoz nem tartozik, de mert előállításuk faanyagokból történik, mint a fiumei tengeri kikötő igen fontos (az 1902—1911. évi időközben a 17-ik helyet elfoglaló) áruja a *tölgy- és fenyőkéregkivonat* is megemlítendő itt. E fontos exportcikkünk forgalmában az 1902. évtől kezdődőleg bizonyos hanyatlás állott be, mely az 1911. év folyamán kissé emelkedett. Az időközben beállott kiviteli hanyatlásnak oka jórészt az, hogy a nagyobb részt angol vállalatok birtokában levő szlavóniai telepeken a megfogyott tölgyállományok miatt kisebb mennyiségű tölgyfakivonatot gyártottak. A tölgyfakivonat zömét rendszeren angol börgyárosok kapják meg. A fenyőkéregkivonatnak külkereskedelmünkben alárendelt jelentősége van.

Rendkívüli nagy hanyatlás állott be a *donga*-exportunkban.

Ugyanis az 1911. évi kivitelünk majdnem $\frac{1}{5}$ -re szállott le az 1902. évi kivitelnek. Kivitelünk ezen nagy visszaesésének oka az, hogy dongatermelésünk egyfelől általában a szlavóniai tölgyállományok fogyása miatt, másfelől azért, mert az értékében meggyarapodott tölgyrönkfából ma már nem gazdaságos dongát hasítani, alább és alább száll.

A *fabutorok* kivitele az 1911. évi 18.040 *q* súly mellett 1,884.648 korona értékű volt.

A *nyers műfának* (gömbfának) kivitele állandóan emelkedik, minek oka legfőbbképen az, hogy egyes államoknak, pl. Németországnak az a törekvésük, hogy a félgyártmány és készárú behozatala lehetőleg visszaszoríttassék, s ennek ellenében az illető ország iparvállalatai által leendő feldolgozás céljaira minél több nyersanyag kerüljön a behozatalra. A nyersanyag bevitelének vámja a fenti cél elérése érdekében szállíttatott le pl. Németországban. Ebből az okból történik főleg a tölgynek gömbfa alakjában való exportja.

Rendkívül megnövekedett az exportja a fiumei tengeri kikötőben a *vasuti talpfának*. Ugyanis az 1902. évtől kezdve az 1911. évig háromszoros kiviteli eredményt értünk el, aminek a magyarázata az, hogy a tölgy- és főleg bükk talpfáink elsőrendű minőségüknél fogva mindenütt tért hódítottak a világ fakereskedelmében. Az 1911. évben a vasuti talpfának kiviteli értéke 348.050 *q* súly mellett 1,483.442 koronát tett ki.

A *tengeren kivitt áruknak mintegy 30%-a esik a fára*, s ezen mennyiségnek mintegy 45%-át az *Adria* teherhajózási társulat hajózza el.

Arra vonatkozólag, hogy pl. a *fűrészelt és bárdolt (ácsolt) fa* kivitele az 1907—1911. évek folyamán Fiume tengeri forgalmában *országanként* miként oszlott meg, az *V. sz. táblázat* adatai szolgálnak például. A táblázat adataiból láthatni, hogy legtöbb ilyenmű árunk Olaszországba, majd Franciaországba, Belgiumba, Spanyolországba, Ausztriába, Nagy-Britanniába, s egyéb országokba szállíttatik el.

A vámtarifa 15., 16. és 34. osztályaiba sorozott árunemek *1911. évi tengeri kiviteli forgalmát mennyiség, érték és lobogó szerint a VI. számú táblázat* mutatja be.

V. táblázat.

„Fűrészelt és bárdolt (ácsolt)- fa“ Fiume tengeri áruforgalmában az országok részletezésével az 1907—1911. években. — Kivitel.

Az országok megnevezése	1907		1908		1909		1910		1911	
	<i>q</i>	érték koronákban	<i>q</i>	érték koronákban	<i>q</i>	érték koronákban	<i>q</i>	érték koronákban	<i>q</i>	érték koronákban
Ausztria	87.913	1,054.956	106.906	828.712	96.633	750.469	98.220	741.311	92.061	776.143
Olaszország	895.871	7,166.968	1,024.798	8,633.189	1,209.555	9,426.463	1,157.629	9,021.073	1,195.397	10,362.506
Franciaország	263.431	3,161.172	283.907	4,141.125	184.841	2,998.241	231.111	3,502.652	204.824	3,129.005
Spanyolország	96.450	1,157.400	75.942	676.200	132.955	1,084.517	160.648	1,289.557	167.231	1,702.313
Belgium	111.322	1,335.864	93.851	1,679.257	102.114	1,831.144	113.500	2,042.201	66.366	1,301.259
Nagy-Britannia	78.249	938.988	70.707	1,200.680	57.034	967.144	60.218	942.714	73.294	1,321.993
Egyéb országok	264.238	3,170.856	229.050	2,071.911	160.552	1,433.930	233.703	2,248.992	266.622	2,507.039
Összesen	1,797.474	17,986.204	1,885.161	19,231.074	1,943.684	18,491.908	2,055.029	19,788.500	2,065.795	21,100.258

A tűzifa, a nyers mûfa, donga, vasuti talpfa, bárdolt (ácsolt) fa, fűrészelt fa, faszén, továbbá esztergályos és faragó anyagok és faáruk foglaltatnak e kimutatásban. *Tűzifát* a legnagyobb mértékben az olasz hajók szállították el; a kivitelre került tűzifának mintegy 80%-át. *A nyers mûfából* a tölgyet illetőleg a magyar, bükköt illetőleg az olasz, fenyőt az osztrák s végül pedig az egyéb fát a magyar hajók szállítottak legtöbbször. *A dongából* a bükknek szállítása a magyar, olasz és osztrák hajók között oszlott meg, míg a tölgy-donga legnagyobb részét magyar lobogó alatt szállították el. *Tölgy vasuti talpfából* osztrák és olasz lobogó alatt szállítottak legtöbbször, míg *a bükk vasuti talpfának* mintegy 70%-át magyar lobogó alatt járó hajók szállították el. *A bárdolt (ácsolt) fából* olaszországi hajók szállítottak el legtöbbször; úgy *a fűrészelt fának* java része is olasz lobogó alatt vitetett el. *A faszén* szállítása olasz, osztrák és magyar lobogó alatt járó hajókkal történt.

A VII. sz. táblázat adatai szerint az 1902—1911. években *Fiume vasuti forgalmában**) „Érkezés”-t illetőleg a fűrészelt és bárdolt fa a 3-ik, nyers mûfa a 8-ik, a donga a 18-ik, a fabutorok a 19-ik, a papirosanyag a 20-ik és végül a tölgy- és fenyőfakivonat a 24-ik helyet foglalja el. Ezen, az áruk helyének a fiumei vasuti forgalomban megállapító számok élénk bizonyosságai és mindennél ékeesebben szóló dokumentálói annak, hogy *a faárúk mily fontos tömegtegyezői a Fiume felé irányuló vasuti szállításnak*, illetőleg az ennek segélyével lebonyolításra kerülő külkereskedelmi forgalomnak.

Végül a „*Fiume vasuti áruforgalma az 1911. évben* a fakülkereskedelem tárgyát képező árunemek szerint országok részletezésével” című VIII. számú táblázatból azt látni, hogy *a Fiuméba vasuton érkezett legtöbb áru Magyarországból*, azután Ausztriából, Boszniából, Szerbiából s igen kis részben Németországból, Romániából, Olaszországból és Svájczból feladott szállítmányokból állott.

*

Az előadottakban Fiume tengeri áruforgalmát és abban főleg *a fának mint kiviteli cikkeknek* jelentőségét megismervén, az

*) *A vasuton Fiuméba érkezett összes áruknak mintegy 87% a szállítatik el hajókon Fiuméből*; a többi vagy a fiumei kereskedelem céljaira érkezett, vagy pedig vasutal szállítatik tovább Ausztria, Bosznia stb. felé. Szerző.

VI. táblázat. A vámtarifa 15., 16. és 34. osztályaiba sorozott árunemek

Statistikai szám	A vámtarifa osztálya és az árunem megnevezése	L o b o g ó			
		magyar		oszlárak	
		q	érték korona	q	érték korona
XV. Fa.					
60.	Tüzifa	320	608	8.724	16.574
61a.	Nyers müfa, tölgyfából	69.901	903.631	462	3.559
61b.	" " bükkfából	8.515	23.842	3.156	8.836
61c.	" " fenyőfából	4.088	16.352	35.171	140.684
61d.	" " egyéb fából	9.560	62.726	407	2.647
62a.	Donga, tölgyfából	24.692	726.368	3.668	80.696
62b.	" bükkfából	56.178	421.338	28.030	210.227
62c.	" fenyőfából	4.703	32.921	389	2.723
62d.	" egyéb fából	23	460	8	160
63a.	Vasuti talpfa, tölgyfából	9.003	45.015	64.531	322.655
63b.	" " bükkfából	161.602	606.007	6.215	23.307
63c.	" " egyéb fából	—	—	3.261	13.044
64a.	Bárdolt (ácsolt)-fa, tölgyfából	2.401	24.010	13.825	138.250
64b.	" " " bükkfából	43.357	312.170	6.349	45.711
64c.	" " " fenyőfából	32.756	229.292	31.290	219.030
64d.	" " " egyéb fából	44	440	485	4.850
64e.	Fűrészeltfa, tölgyfából	283.334	5.666.680	37.411	748.220
64f.	" " bükkfából	303.658	1.973.781	34.015	221.101
64g.	" " fenyőfából	112.424	955.607	214.275	1.821.341
64h.	" " egyéb fából	9.777	107.547	1.632	17.952
65.	Faszén	3.311	17.880	34.521	186.414
67.	XVI. Esztergályos- és faragóanyagok	545	24.525	56	2.520
XXXIV. Faárúk, áruk esztergályos- és faragóanyagokból.					
110.	Közönséges faárúk, hordó	15.075	452.250	10.084	302.520
111.	Fabutorok	5.471	689.812	12.202	1.162.540
112.	Finom faárúk, parafacsontárúk	151	45.300	107	32.100

1911. évi fiumei tengeri kiviteli forgalma mennyiség, érték és lobogó szerint.

a l a t t j á r ó h a j ó k o n								F ő s s z e g	
olasz		angol		egyéb		összesen		q	érték korona
q	érték korona	q	érték korona	q	érték korona	q	érték korona		
35.322	67.112	—	—	—	—	44.366	84.294	44.366	84.294
54.046	405.345	1.538	19.994	—	—	125.947	1,332.529		
13.915	38.962	544	1.523	—	—	26.130	73.163		
8.874	35.496	—	—	* 5.426	21.704	53.559	214.236		
1.912	12.428	6.363	41.360	—	—	18.332	119.161	223.968	1,739.089
2.949	64.878	—	—	1.376	30.272	32.685	902.214		
34 548	259.111	—	—	20.757	155.679	139.513	1,046.355		
3.133	21.931	—	—	—	—	8.225	57.575		
452	9.040	—	—	1.065	21.300	1.548	30.960	181.971	2,037.104
49.391	246.955	—	—	19.026	95.130	141.951	709.755		
35.021	131.329	—	—	—	—	202.838	760.643		
—	—	—	—	—	—	3.261	13.044	348.050	1,483.442
32.477	324.770	—	—	—	—	48.703	487.030		
23.439	168.761	3	22	38	274	73.186	526.938		
148.816	1,041.712	—	—	7.876	55.132	220.738	1,545.166		
267	2.670	—	—	—	—	796	7.960		
86 089	1,721.780	26.350	527.000	3.458	69.160	436.642	8,732.840	2,065.795	21,100.258
234.740	1,525.812	461	2.997	24.922	161.993	597.796	3,885.684		
279.924	2,379.356	309	2.627	54.126	460.073	661.058	5,619.004		
2.375	26.125	13.092	144.012	—	—	26.876	295.636		
87.754	473.872	—	—	—	—	125.586	678.166		
720	32.400	1.452	65.340	181	8.145	2.954	132.930		
1.537	46.110	1.765	52.950	11	330	28.472	854.160		
119	10.472	248	21.824	—	—	18.040	1,884.648		
—	—	52	15.600	—	—	310	93.000		

* Német lobogó alatt.

VII. táblázat.

Faanyagok, faáruk, tölgy- és fenyőfakivonat és papirosanyag mint legfontosabb áruk Fiume vasuti forgalmában az 1902—1911. években. Érkezés.

Év	(3) Fűrészelt- és bárdoltfa		(8) nyers műfa		(18) Donga		(19) Fabutorok		(24) Tölgy- és fenyő- fakivonat		(20) Papirosanyag*)	
	q	érték koronák- ban	q	érték koronák- ban	q	érték koronák- ban	q	érték koronák- ban	q	érték koronák- ban	q	érték koronák- ban
1902	1,714.844	12,346.877	273.242	1,912.694	894.066	8,940.660	14.210	1,165.220	231.341	4,164.138	32.031	800.775
1903	1,788.184	13,590.198	392.344	2,511.002	460.461	4,144.149	16.706	1,386.598	189.684	3,983.364	52.306	1,307.650
1904	1,598.971	10,393.312	456.586	3,059.126	623.218	5,297.353	20.073	1,686.132	194.010	4,074.210	73.380	1,834.500
1905	1,644.185	12,002.551	463,386	3,799.765	649.918	7,149.098	21.475	1,653.575	145.570	3,056.970	79.752	1,993.800
1906	1,572.212	17,294.332	569.542	5,125.878	422.583	5,070.996	23.241	2,091.690	118.592	2,609.024	105.031	2,310.682
1907	1,542.872	15,428.720	616.574	5,549.166	377.081	5,056.215	23.724	2,609.640	100.380	2,208.360	127.613	2,552.260
1908	1,713.507	17,477.771	508,818	3,561.726	243.342	4,015.143	19.427	2,136.970	126.611	2,734.798	145.952	2,846.064
1909	1,813.609	18,136.090	449.340	3,145.380	190.490	3,238.330	18.127	1,993.970	103.174	2,228.558	142.080	2,557.440
1910	1,856.506	17,822.457	538.040	3,604.868	220.149	2,751.863	20.407	2,244.770	106.980	2,246.580	147.399	2,358.384
1911	1,939.623	19,803.550	725.392	5,636.295	208.108	2,497.296	23.343	2,567.730	109.064	2,072.216	151.141	2,569.397

*) Ebben bennfoglaltatik a mechanikai uton köszörült és vegyi uton előállított fapapirosanyag.

VIII. táblázat. Fiume vasuti áuforgalma az 1911. évben a fakülkereskedelem tárgyát képező árunemek szerint az országok részletezésével. Érkezés.

Árunem	Magyarország		Ausztria		Bosznia		Szerbia		Németország		Románia		Olaszország		Svájc	
	q	érték K	q	érték K	q	érték K	q	érték K	q	érték K	q	érték K	q	érték K	q	érték K
Tüzifa	186.747	354.819	6.524	12.396	230	437	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nyers mûfa (gömbfa)	454.861	3.534.270	149.068	1.158.258	115.594	898.165	5869	45.602	—	—	—	—	—	—	—	—
Donga	140.823	1.689.876	1.835	22.020	65.230	782.760	220	2.640	—	—	—	—	—	—	—	—
Vasuti talpfa	322.210	1.372.615	39.494	168.244	21.279	90.649	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fűrészelt és bárdolt (ácsolt) fa	1.368.709	18.974.519	349.183	3.565.158	221.343	2.259.912	—	—	2	20	386	3941	—	—	—	—
Faszén	139.699	754.374	3.103	16.756	6.464	34.906	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Esztergályos és faragóanyagok	5.077	218.465	90	4.050	1	45	9	405	17	765	—	—	—	—	1	45
Tölgyfa- és fenyőfakivonat	108.667	2.064.673	370	7.030	27	513	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Papirosanyag *)	140.239	2.384.063	10.901	185.317	—	—	—	—	1	17	—	—	—	—	—	—
Közönséges faárúk, hordók	7.776	233.800	4.027	120.210	326	9.788	1	30	54	1620	—	—	3	90	5	150
Fabutorok	16.574	1.823.140	6.748	742.280	1	110	—	—	9	990	—	—	5	550	6	660
Finom faárúk, parafa- és csontárúk	405	121.500	537	161.100	—	—	—	—	33	9900	—	—	94	28.200	—	—

*) A kimutatott összegekben foglaltatik a mechanikai uton köszörült és vegyi uton előállított fapapirosanyag is.

alábbiakban legyen szabad röviden még megemlékezni *mindazon berendezésekről és építményekről, melyek Fiumében a vasuti pályaudvaron és a kikötőben tisztán a fiumei fakülkereskedelem előmozdítása és lebonyolítása céljából létesítettek*. Ilyenek:

1. a „*Baross Gábor fakikötő*” és 2. a m. kir. államvasutak *Delta és Brajdica nevű farakodóhelyei és pályaudvarai*, amelyek összesen a „*Fiume-Brajdica fapályaudvar*”-t képezik és mely kizárólag faneműek, faárúk és faszén kezelésére szolgálnak (Árukiadási pénztár az I. sz. forgóhid mellett).

Fiume kikötőjének nagyobb mérvű fejlesztését 1872. évben kezdték meg, mikor a magyar be- és kiviteli forgalom közvetítő-jévé Fiume jelöltetett ki.

A *kikötő* a kereskedelem kívánalmainak és igényeinek megfelelően fejlesztetett. A kikötőben*) a forgalom mai lebonyolítására mintegy 6·3 km hosszú rakpart és mintegy 62·2 hektár védett vízfelület, 61 hektár feltöltött terület, továbbá mintegy 13.200 vasuti kocsirakomány befogadására szolgáló tárház, 6000 vasuti kocsirakomány elhelyezésére szolgáló nyílt területek s mintegy 60 km-t meghaladó vasuti vágányhálózat áll rendelkezésre.

A nagy kikötőnek 3 nagy, 2 kisebb és 1 zárómólója és 3334 méter hosszú rakpartja van; 50 hektár vízfelületét a mintegy 1·7 km hosszú „*Mária Terézia hullámgát*” (móló) védi.

A nagy kikötőtől délkeletre a *Delta és Brajdica farakodóhelyek* közelében fekszik a „*Baross Gábor fakötő*”, mely a nagy kikötővel 18 méter széles és 8·5 méter mély csatornával van összekötve, melyen át egy *viznyomással működő forgóhid* közvetíti a „*Mária Terézia hullámgát*”-ra vasuti és kocsiközlekedést.

A „*Baross Gábor fakikötő*” vízfelülete 6·5 hektár, melyet 420 méter hosszú hullámgát véd meg a hullámozástól. Ennek a kikötőnek 3·5 hektár nagyságú *előkikötője* van.

A *fakikötő* 105 méter hosszú és 8 méter széles zárógáttal és 65 méter hosszú és 8·4 méter széles zárósarkantuval van határolva, melyek között 50 méter széles bejárat marad a hajók számára; benne a hajórakodások céljaira egy 105 méter hosszú és átlag

*) L. bővebben „Magyar Tengerészeti Évkönyv az 1913. évre”. Kiadja a fiumei m. kir. tengerészeti hatóság. XXIII. évfolyam 368—392. lapjait. Szerző.

40 méter széles móló van. A rakodásra alkalmas partok hossza 1260 méter, a partmenti vízmélység 8·5 méter.

Ezen kikötő kizárólag farakodásra épült, hullámgátja rendesen, mólója pedig kivételesen szénrakodásra használtatván, úgy a hullámgát, mint a móló ujabban 4 darab, egyenként 1500 kg emelőképeségű szénrakodó villamos portáldaruval szereltetett fel. Ezenkívül 4 mozgatható, futó és forgó parti villamos portáldaruval is felszereltetett a fakikötő az 1913. évben.

A fakikötő bejáratát a hullámgátjának végén felállított 18 m magas vasszerkezetű oszlopokon elhelyezett és dissous-gázzal táplált vörös világító lámpa jelzi.

A fakikötő, mint a többi kikötő is, az 1913. év első felében új villamos világítási berendezéssel láttatott el.

A „Baross Gábor fakikötő”-be torkol a kis parti vitorlás hajók kikötője, a *Fiumára csatorna*. Ez 500 m hosszú, 43 m széles, átlagos vízmélysége 4—6 m, rakodópartja 970 m hosszú és vízfelülete 1·7 hektár. Ezen csatornán át két forgóhid közvetíti a vasuti és közuti közlekedést a nagy kikötő és a farakhelyek között.

A „Baross Gábor fakikötő”-től keletre a *Recina folyó* két partja mentén terülnek el a *Delta* és *Brajdica* nevű farakhelyek, melyek mindegyike vasuti vágányokkal van ellátva. A Recina folyón át 3 hid vezet e rakhelyekre. A Károlyváros-fiumei vasuti fővonalból a Brajdica területére egy mellékvágány vezet le, mely 1823 m hosszú köralaguton át fut le a rakodóhelyekre. A farakodóhelyek számára érkező tehervonatok összeállítására *Buccari* állomás a rendezőpályaudvar.

Brajdica farakhely 95.000 négyzetméter kiterjedésű, feltöltése a m. kir. államvasutak költségén foganatosított. Az évről-évre fokozódó forgalomnak akadálytalan és czélszerű lebonyolítása szükségessé tette a brajdicai farakodóterület bővítését, mely munkálat az 1913. évben fejeztetett be és 33.000 m² területtel nagyobbította a már szűkre vált farakodót.

A brajdicai farakodóhely használatban levő részének jelenleg mintegy 90%-a 42 bérlőnek van bérbeadva.*) A farakodóhely

*) A bérlők között vannak: a Neuberger Bódog és fia; Giovanni S. Weiller et Co.; J. Ruzička; Fischer Gyula; „Faginea” fakiviteli r. t.; Kemény D.; Descovich és Bačić; Millan Kremsir; D. Vilhar; Minach et Co.; „Société des Bois de Hongrie et Slavonie Entrepôts — Gairard” stb. tekintélyes fiumei fa-kereskedő cégek.

egész területén (a kikötőkben az összes mólók, rakpartok és hullám-gátok mentén is) *vízvezeték* — melyből megfelelő díjak ellenében a kikötőben levő hajók is *fedezhetik* vízszükségletüket — van fektetve, mely hidrásokkal és ivókutakkal van helyenként ellátva. A víz a tárházak belsejébe is be van vezetve és a tárházak tüztöltás céljából külső és belső hidrásokkal szereltettek fel.

Tűz esetén az állandó *vasuti tűzörség*, mely tüztöltószerekkel el van látva és a hidrások kezelésébe is be van avatva, adja a jelzéseket.

A faküldeményeket a vasut *fuvarszekerekkel* viteti ki a hajókhoz, illetve hozatja be a hajókról. Ezen szekerek ilyen alkalmakkor ugynevezett *szekérmérlegen* méretnek meg, részint a szekérfuvar-költség, részint a vámkezelés s illetőleg a statisztikai felvételek céljaira szükséges adatok megállapítása céljából. A tengeri be- és kiviteli forgalomban szállítandó teherárakra nézve *21 napi fekbérmentes idő áll fenn a rakodókon*.

A „Fiume-Brajdica“ pályaudvarról árukat és tárgyakat csakis a meghatározott *kijáratokon* és kihirdetett vasuti raktári *hivatalos órákon belül* szabad kivinni. A kivitel jogosultsága a kijáratoknál az e célra szolgáló bárczákkal igazolandó a vasuti közegek előtt.)*

A farakodókon ezidőszert 7 *vasuti raktárnok* látja el a raktári szolgálatot. A faforgalom nagy átlagban 3000—3500 vasuti kocsii *szokott* lenni havonta.

*) Lásd bővebben: „Dijszabási és kezelési határozmányok a Fiuméba vasuton érkező és onnan vasuton elszállítandó árukra nézve“ című kiadványt (Budapest, 1908). Szerző.

